

ARCHIV MĚSTA ÚSTÍ NAD LABEM

ARCHIV OBCE BRNÁ NAD LABEM

(1831) 1850 – 1945

Inventář číslo AP 260

NAD 407

Vlastník fondu: Statutární město Ústí nad Labem

Věra Hladíková

Ústí nad Labem 2014

Schvalovací doložka

Schvaluji níže uvedený inventář: AP 260.

Ústí nad Labem, dne 30. prosince 2016

PhDr. Vladimír Kaiser
ředitel Archivu města Ústí nad Labem

Archiv obce Brná

Časový rozsah: 1850 (1831) -1945

Inventární jednotky: 151

Evidenční jednotky: 29 knih, 12 podacích deníků, 10 kartonů

Rozsah: 1,81 bm

Stav ke dni: 14. 3.2012

Fond reinventarizovala: Věra Hladíková

Inventář schválil: Vladimír Kaiser

Počet stran: 12

Úvod

I. Vývoj organizace úřadu

Do roku 1850 patřila ves Brná k alodiálnímu panství Lovosice a tudíž jejím posledním vlastníkem byl Jan Adolf kníže Schwarzenberg. Podle prozatímního obecního zřízení z roku 1849 se stala v roce 1850 nejnižším článkem a instancí územní samosprávy – samostatnou obcí. Spadala do soudního a politického okresu Ústí nad Labem. Součástí obce se stala po roce 1850 osada Němčí, patřící k faře v Proboštvě. V roce 1877 se Němčí osamostatnilo (zemský zákoník království českého 1877, vyhláška místodržitelství ze dne 24. 1. 1877, čl. 4, s. 3)

V čele obce stál širší kolegiální orgán obecní výbor volený na tříleté období. Ten volil ze svého středu obecní představenstvo, v čele s obecným představeným a prvním a druhým radním. Představený obce byl výkonným orgánem a prováděl usnesení obecního výboru. Obecními představenými byli v roce 1876 Ferdinand Mache, 1885 Eduard Ulbrich, 1896 Stefan Ulbrich, 1908 Anton Leipelt, 1912 Josef Leipelt. Po roce 1918 dosavadní systém zůstává zachován, důsledně se začal užívat, někde i dříve, výraz obecní zastupitelstvo místo obecní výbor, rovněž tak představenstvo je nahrazeno výrazem obecní rada a skládá se z radních, přibyl výraz starostův zástupce a zůstali první a druhý radní. Zásadní změnu přinesl nový volební řád – rušil účast ve volbách podle majetkového censu a zaváděl všeobecné, rovné, tajné a přímé hlasovací právo v obecních volbách od 21 let věku (pasivní účast od 26 let). Volební období bylo čtyřleté, od roku 1933 se prodloužilo na 6 let. V roce 1923 byl starostou Josef Ulbrich, 1926 Gustav Hantschel, 1930 Heinrich Sladek, 1934 Franz Schinke. Po odtržení pohraničního území od Československa v roce 1938 přešla veškerá moc na říšskou správu. Celé území se stalo říšskou župou sudetskou (Reichsgau Sudetenland) s novým systémem úřadů, a s důsledným uplatněním tzv. vůdcovského principu. Navíc došlo prakticky k definitivnímu postátnění samosprávy jmenováním starosty a jeho dvou zástupců Landrátem. Zástupci starosty jsou první a druhý přidělenec. Starosta mohl vztáhnout každou záležitost na sebe, radní netvořili žádné kolegium a nedělali společná rozhodnutí, fungovali jen jako starostovi poradci. Navíc v obecní správě fungoval zmocněnec NSDAP, aby byl zajištěn soulad obecní správy s programem nacistické strany. Od roku 1939 stál v čele obce jmenovaný starosta Edmund Lein, potvrzený starosta od voleb v květnu 1938 a jeho prvním zástupcem (přidělenec) byl Franz Schimke. Jmenování mělo platnost 12 let. Obecní úřad fungoval do května roku 1945, kdy na jeho místo měl nastoupit národní výbor. Vzhledem k většinovému německému obyvatelstvu stála v čele místní správní komise.

Obec Brná, německý název Birnai, dnes Brná nad Labem leží v jižní části okresu Ústí nad Labem na pravém břehu Labe u ústí Průčelského potoka. Je obklopena svahy labského údolí. Patřila k církevní farnosti, školu měla obec od roku 1780. Po třicetileté válce zde stálo pouhých 13 domů s 8 rolníky a 5 malými rolníky podle berní kategorie. Za dalších 200 let (1833) počet domů stoupl na 31 se 174 obyvateli. Až ve 20. století, kdy se obec pro svou mimořádnou polohu stala vyhledávaným rekreačním místem, se začala rozrůstat. Ze 44 domů v roce 1908 a 260 obyvateli až k 63 domům a 450 obyvatelům v roce 1930. Obyvatelstvo, převážně německé národnosti se zabývalo zemědělstvím a výnosným ovocnářstvím, které nahradilo počátkem 19. století rozsáhlé vinařství. K roku 1930 žilo v Brné 43 Čechů (před rokem 1914 jeden), kteří zastávali místa ve státní službě, u dráhy a na úřadech

II. Vývoj a dějiny fondu

Fond vznikl z činnosti Obecního úřadu v Brné. Původně byl uložen na obecním úřadě, po roce 1945 zůstal na stejném místě, i když Místní národní výbor v Brné se stěhoval do jiné budovy. Do Okresního archivu v Ústí nad Labem byl převezen v roce 1955 Janem Boučkem, ředitelem archivu, do knihy přírůstků zapsán později č. 201/1956.

III. Archivní charakteristika fondu

Časový rozsah: 1850 (1829) – 1945. Naprostá většina písemností je z let 1900 – 1945. Před rok 1850 spadají pouze archy se sčítáním obyvatelstva mužského pohlaví z roku 1829 a 1831 – 1946 a parcelní protokoly z roku 1843.

Zachovalost a skartace: úřední knihy jsou dochovány od roku 1843, registraturní pomůcky od roku 1880, spisy od roku 1829. Dochovaný materiál je jen částí původní obecní registratury. I přesto zde byla prováděna hrubá i dílčí skartace v době svozu a při pořádání v roce 1957 a 1961.

Archivní struktura: fond je uspořádán podle návrhu na pořádání spisoven obecních úřadů, vypracovaný dr. B. Lůžkem v roce 1956. V roce 2012 Na základě dochovaných dokumentů je pořádací schéma fondu sestaveno následovně:

Obecní úřad

Knihy

- správní
- evidenční
- finanční, hospodářské, daňové

Spisy

- registraturní pomůcky
- spisový materiál
- obecní majetek, stavební spisy
- registraturní pomůcky
- správní spisy, vyhlášky
- spisy volební
- spisy finanční
- spisy zemědělské
- dávky, daně, poplatky
- sčítání obyvatelstva
- vojenské záležitosti
- osobní záležitosti občanů
- majetkové záležitosti občanů, různé

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Fond přináší důležité informace pro dějiny obce, zvláště pro konec 19. a počátek 20. století. Nejvýznamnější je řada zápisů ze zasedání obecního výboru a později zastupitelstva. Ze spisů jsou nejdůležitější stavební spisy a plány, vodoprávní řízení, spisy vzešlé z organizace voleb, dokumenty k evidenci obyvatelstva.

V. Záznam o vypracování inventáře

Po převzetí do archivu byl fond uspořádán a inventarizován poprvé Janem Boučkem v roce 1957, čistopis inventáře vytvořil v roce 1961 Jan Bouček ve sdruženém inventáři Obecní úřady AP č. 72 / 3. Nově byl pouze převeden do nového společného inventáře reinventarizovaných archivů obcí v roce 2012, jen s upraveným úvodem, uspořádání dokumentů zůstalo původní. Knihy menšího formátu byly uloženy v krabicích.

Literatura

- Heimatkunde des Bezirkes Aussig III/2, Ústí nad Labem 1931
- Jahrbuch für den Stadt- und Landkreis Aussig 1940, Ústí nad Labem 1940, s. 250 – 252
- Emil Richter, Birnai. Beiträge zur Heimatkunde des Aussig – Karbitzer Bezirkes, Ústí nad Labem 1924, s.139 an, 193 an
- Emil Richter, Die Familie Schimke in Birnai. Beiträge zur Heimatkunde des Aussig – Karbitzer Bezirkes, Ústí nad Labem 1925, s. 131 – 132
- AMUL, fond Písemná pozůstalost Josefa Karla Starka 1923 – 1924, inv.č. 2, 3

Obecní úřad 1850 – 1945

I. úřední knihy

a) správní

1	Protokoly ze zasedání obecního zastupitelstva (Protokollbuch)	1899 – 1915	KT 1
2	Protokoly ze zasedání obecního zastupitelstva (Protokollbuch)	1915 – 1930	KT 1
3	Protokoly ze zasedání obecního zastupitelstva (Protokollbuch)	1930 – 1934	3
4	Protokoly ze zasedání obecního zastupitelstva (Protokollbuch)	1934 – 1941	KT 1
5	Kniha pozvání na zasedání obecního zastupitelstva a reprezentace (Ausschußsitzungen-Einladungen)	1905 – 1911	KT 1
6	Kniha pozvání na zasedání obecního zastupitelstva a reprezentace (Ausschußsitzungen-Einladungen)	1924 – 1933	KT 1

b) pozemkové

7	Parcelní protokol (Parzellenprotokoll)	1843 – 1938	7
8	Parcelní protokol (Parzellenprotokoll)	1843	8
9	Parcelní protokol	s. d.	9
10	Parcelní protokol	1929	10
11	Seznam pozemnostních archů	asi 1934 - 1939	11

c) evidenční

12	Protokol trestaných (Strafprotokoll)	1875 – 1935	12
13	Rejstřík osob do obce přijatých (Heimatscheine-Register)	1901 – 1913	KT 1
14	Hlášení pobytu cizích příslušníků v obci (Meldebuch)	1910 – 1932	14
15	Hlášení pobytu vojáků (Militär-Meldebuch)	1932 – 1938	KT 1
16	Hlášení pobytu vojáků v záloze (Militär-Meldebuch)	1871 – 1933	16
17	Hlášení pobytu vojáků (Meldebuch)	1932 – 1938	17
18	Přihlašovací kniha záložního mužstva domobrany (Meldebuch über nichtaktive Mannschaft der Landwehr)	1891 – 1903	KT 2
19	Rejstřík vojáků v záloze (Namensregister)	1871 – 1883	KT 2

d) finanční, hospodářské a daňové

20	Hlavní kniha (Rechnungen)	1902 – 1921	KT 2
21	Hlavní kniha (Hauptbuch)	1932 – 1934	KT 2

22	Hlavní kniha (Hauptbuch)		KT 2
39	Pokladní deník	1921 – 1936	KT 2
23	Pokladní deník (Kassajournal)	1937 – 1939	KT 2
24	Pokladní deník (Kassajournal)	1941 – 1942	KT 2
25	Pokladní deník (Hauptbuch)	1942 – 1943	25
26	Záznamy o dávce z nápojů (Getränksumlage)	1881 – 1932	KT 3
27	Pozemková daň – vyúčtování pohledávek (Grundsteuer-Umlageberechnung)	1928 – 1934	KT 3
28	Záznamy o vyplácených podporách (Unterstützungen)	1940 – 1945	KT 3
29	Inventář obecního majetku	1927 – 1938	29

II. spisy

a) registraturní pomůcky

30	Jednací protokol (Geschäftsprotokoll)	1880 – 1889	30
31	Jednací protokol (Geschäftsprotokoll)	1890 – 1902	31
32	Jednací protokol (Geschäftsprotokoll)	1902 – 1906	KT 3
33	Jednací protokol (Geschäftsprotokoll)	1906 – 1910	33
34	Jednací protokol (Geschäftsprotokoll)	1910 – 1914	34
35	Jednací protokol (Geschäftsprotokoll)	1914 – 1919	35
36	Jednací protokol (Geschäftsprotokoll)	1919 – 1928	36
37	Jednací protokol (Geschäftsprotokoll)	1933 – 1939	37
38	Jednací protokol (Geschäftsprotokoll)	1939 – 1945	38

b) obecní majetek, stavební spisy

39	Změna obecních hranic mezi Brnou a Střekovem	1932, 1938	KT 3
40	Nájemní smlouvy	1876 – 1882	KT 3
41	Pražská paroplavební společnost – zřízení přístavišť na trati Prosmuky-Hřensko, vodoprávní povolení (česky a německy)	1929	KT 3
42	Labský vodovod v Ústí nad Labem, vodoprávní povolení (česky a německy)	1929	KT 3
43	Zdymadlo u Střekova, parcelní záležitosti	1919 – 1935	KT 3
44	Veřejné koupaliště na Labi v Brné, vodoprávní výměr	1937	KT 3
45	Smlouva o úpravě toku Labe mezi obcí Brnou a komisí pro kanalizování řek Vltavy a Labe v Čechách	1926 – 1933	KT 3
46	Regulace Průčelského potoka (Prutschelbach)	1908 – 1936	KT 3
47	Vodovod v Brné – obecní záležitosti	1901 – 1917	KT 3
47	Vodovod – různé spisy	1920 – 1942	KT 3
47	Stavby vodovodních přípojek	1925 – 1942	KT 3
48	Obec a železnice	1908 – 1942	KT 3
49	Elektrifikace obce –NEW Leitmeritz	1934 – 1938	KT 3
50	Rozpočet na stavbu školy (firma A. Köhler, Ústí nad Labem)	1902	KT 3

51	Schválené plány pro stavbu domu A. Wustlové na parcele 534/35 (dvojmo)	1930	KT 3
52	J. a K. Wolf, Brná čp. 40, přístavba verandy	1930	KT 3
53	Oprava budovy obecné školy	1933	KT 3
54	Budova pro obecní stříkačku	1933	KT 3
55	Stavební předpisy, vyhlášky a nařízení nadřízených úřadů	1903 – 1933	KT 3
56	Výstavba a oprava silnic	1881 – 1933	KT 4
57	Plány firmy J. Falb na vybudování úseku silnice	1930	KT 4
58	Kupní smlouvy o cestě Brná – Sebuzín	1901 – 1906	KT 4
59	Stavební poplatky	1905	KT 4
60	Opěrná zeď u školy	1887 – 1891	KT 4
61	Účty za stavební komise H. Böhmera, Ústí nad Labem	1935 – 1938	KT 4
62	Farní stavební záležitosti	1908 – 1928	KT 4
63	Stavební záležitosti A. Wüstla	1931 – 1933	KT 4
64	Parcelní jednání s Lobkowickým panstvím Střekov	1923	KT 4
65	Různé parcelní záležitosti (vlastníci pozemků)	1898 – 1938	KT 4
66	Různé stavební spisy a plány staveb – soukromé	1898 – 1938	KT 4
67	Opis vodoprávního jednání o používání pravého břehu Labe	1897	KT 4
68	Podmínky pro zřízení náhradního vodovodu pro Ústí nad Labem	1914	KT 4
69	Uvolnění částky pro koupi parcely 73/2 obcí na stavbu čekárny	1915	KT 4
70	Kupní smlouva mezi obcí a manžely Leipeltovými o koupi parcel pro obec	1893	KT 4
71	Stavební spor F. Streckera a J. Kaufmanna	1929	KT 4
72	Různé stavební spisy – stavební konsorcium	1930 – 1942	KT 4
73	Hlášení drobných stavebních úprav – poplatky	1939 – 1941	KT 4
74	Stavební spisy a oběžníky	1939 – 1944	KT 4
75	Elektrifikace obce – rozpočet firmy Škoda	1932	KT 5
76	Vodoprávní řízení o vypouštění odpadních vod z termálních lázní Střekov	1932	KT 5
77	Parcelační plány	1931 – 1933	KT 5
78	Katastrální geometrické plány	1925 – 1942	KT 5
79	Stavba vodovodu	1933	KT 5
80	Rozšíření elektrického vedení	1933	KT 6
81	Stavba „Sedler Weg“	1933	KT 6
82	Různé stavební spisy		KT 6
c) registraturní pomůcky			
83	Jednací protokol	1866	KT 6
84	Jednací protokol	1867	KT 6
85	Jednací protokol	1869	KT 6

d) správní spisy			
86	Důležité přípisys okresního výboru	1877 – 1902	KT 6
87	Důležité oběžníky okresního hejtmanství	1916	KT 6
88	Změna vymetacích obvodů	1933	KT 6
89	Protokoly ze zasedání obecního výboru	1870 – 1899	KT 6
90	Protokoly sepsané na obecním úřadě	1900 – 1920	KT 6
91	Oběžníky okresní školní rady	1903	KT 6
92	Domovské právo, různé spisy	1900 – 1917	KT 7
93	Protokoly sepsané na obecním úřadě (soukromé záležitosti)	1919 – 1938	KT 7
94	Hlášení o utrpěných škodách (zbraně, vysoká voda)	1939 – 1940	KT 7
95	Přípis komunistické frakce v obecním zastupitelstvu, příspěvek 300 Kč pro pozůstalé po zastřelených hornících v Duchcově (7. 5. 1932)	1932	KT 7
96	Příkaz k jazykové úpravě obecní pečeti (25. 11. 1926)	1926	KT 7
97	Pokuta pro starostu za nevyvěšení státní vlajky na budově obecního úřadu	1927	KT 7
e) vyhlášky			
98	Mobilizační instrukce pro obce	1903	KT 7
99	Různé vyhlášky v obci vyvěšené	1871 – 1899	KT 7
99	Různé vyhlášky v obci vyvěšené	1900 – 1909	KT 7
99	Různé vyhlášky v obci vyvěšené	1910 – 1918	KT 7
99	Různé vyhlášky v obci vyvěšené	1919 – 1932	KT 7
f) volební			
99	Volební vyhlášky	1870 – 1935	KT 7
100	Volby do říšské rady	1896, 1911	KT 8
101	Volby do zemského sněmu	1908	KT 8
102	Volby do místní školní rady	1894	KT 8
103	Volby sekce pro výstavbu vodovodu	1901	KT 8
104	Volby sirotčí rady	1905	KT 8
105	Instrukce pro volby do živnostenského soudu	1900	KT 8
106	Doplňovací volby přísedících a náhradníků živnostenského soudu v Ústí nad Labem	1906, 1908, 1911	KT 8
107	Volby do obchodní a živnostenské komory v Liberci	1908	KT 8
108	Volby do obecního výboru	1870 – 1914	KT 8
109	Volby do obecního zastupitelstva	1923 – 1938	KT 8
110	Volby do poslanecké sněmovny a senátu	1928 – 1935	KT 8
g) finanční			
111	Obecní rozpočty	1891 – 1902, 1923 – 1939	KT 8
112	Obecní rozpočty	1940 – 1943	KT 9

113	Prelimináře	1915 – 1921	KT 9
114	Sumární výtahy účtů	1879 – 1927	KT 9
115	Účetní uzávěrky	1889 – 1905	KT 9
116	Inventáře obecního majetku	1875 – 1927	KT 9
117	Obecní příjmy a vydání	1889, 1894, 1902	KT 9
118	Rozpočty a uzávěrky školních fondů	1879 – 1937	KT 9
119	Vyúčtování chudinského fondu	1879 – 1937	KT 9
120	Vodovodní poplatky	1901 – 1937	KT 9
h) zemědělské			
121	Přehled pozemkové daně	1854	KT 9
122	Obecní přehled o osevu	1919 – 1920	KT 9
123	Soupis obhospodařovaných ploch	1943	KT 9
i) daně, dávky, poplatky			
124	Daně a dávky – jmenné přehledy	1881 – 1921	KT 9
125	Pronájem honitby	1864 – 1908	KT 9
126	Důležité finanční akce obce	1892 – 1934	KT 9
127	Kupní smlouvy	1868 – 1874	KT 9
128	Zákup pohřebního místa na hřbitově v Církvicích	1906	KT 10
129	Pronájem obecních parcel F. Lechnerovi v Praze	1910	KT 10
130	Oběžníky k obecním financím	1938 – 1939	KT 10
131	Živnostenská daň	1942 – 1943	KT 10
j) sčítání obyvatel			
132	Archy zapisovací podle čp.	1829	KT 10
132	Archy zapisovací podle čp.	1831 – 1846	KT 10
133	Sčítání lidu, výsledky	1910	KT 10
k) vojenské			
134	Odvodní seznamy	1863 – 1889	KT 10
135	Seznamy vojenskou taxou povinných	1880 – 1907	KT 10
136	Domobrana	1900	KT 10
137	Propuštění domobranci navržení na čestnou medaili	1898	KT 10
138	Vojenské kmenové seznamy (Wehrstammrolle)	1871 – 1929	KT 10
139	Vojenské odvodní listy (Wehrstammlblätter)	1929 – 1945	KT 10
l) osobní záležitosti občanů			
140	Osobní spisy občanů (matriční, otcovství, domovské apod.)	1870 – 1944	KT 10
m) majetkové záležitosti občanů a různé			
141	Majetkové převody – koupě a prodej nemovitostí, jednotlivci, obec Brná	1897 – 1945	KT 11

142	Rozhodnutí o zaknihování změn	1911 – 1912, 1939 – 1945	KT 11
143	Změny ve vlastnictví – pozůstalosti	1912 – 1944	KT 11
144	Parcelace soukromých pozemků	1924 – 1942	KT 12
145	Seznam židovského a českého majetku	1938 – 1943	KT 12
146	Škody po požáru	1927	KT 12
147	Povolení k instalaci výčepního zařízení	1916	KT 12
148	Zřízení a rušení živností	1929 – 1933	KT 12
n) trestní			
149	Eduard Handschel – exekuce	1935	KT 12
150	Policejní vyhlášky a oběžníky (civilní protiletectká obrana, nepřátelská propaganda, letáky, činnost KSČ)	1938 – 1943	KT 12
o) sociální			
151	Nezaměstnaní, péče o nezaměstnané	1931 – 1938	KT 12